



## A KÍVÉSKERESŐ Csanádi Imrénél

„A népköltészet szellemét  
igyekeztem átvenni.”

Csanádi Imre verseivel, verses mondókáival először óvodáskorotokban találkozhattatok. Kisgyerekekhez szóló verseskötete *Négy testvér* címmel jelent meg 1956-ban. Ezt követte két évvel később a *Kis verses állatvilág*, amelyet már „nagyobbacska gyerekeknek” írt. Ezt a könyvét folytatja, egészíti ki azokkal az új verseivel, melyek közül néhányat most bemutatunk. S bizonyára nem tévedünk, ha feltételezzük, hogy a szép versek alkotójával is szeretnétek megismerkedni.

A költőt munkahelyén, a Magvető Könyvkiadóban kerestem fel.

Gyermekkoráról, költővé válása kezdetéről kérdezem.

– A gyermekkorom nem sokat különbözött másokétól, akik falun nőttek fel. Első irodalmi élményeim? Természetesen a gyermekdalok, mondókák, csúfolók, majd az iskolában ráragadt jobb-rosszabb versek, versfélék.

És nagyapámék verseskönyve: Petőfi. Elég korán kezdtem böngészgetni.

Gyakran betegeskedtem, szobához kötött gyerek voltam, sokat olvastam, rajzoltam.

Nagyon korán, hétéves koromban (1927-ben) elkezdtem verseket írni egy piros fedelű irkába. Emlékszem, hogy minden cím után kérdőjelet tettem.

A kérdőjel jelentését nem ismertem, de nagyon tetszett. A betűket ugyanis magamtól tanultam meg, a legutolsó a kis „l” volt, amelyiknek a titkára rájöttem.

A versírásban anyám is segített – ha megakadtam egy sornál, folytatta.

Ezek a versek utánérzések voltak nagyjából, tankönyvversek, Petőfi-költemények kisgyerekes változatai. Olyan, amelyekben személyes mondanivaló lett volna, kevés volt.

– Mik voltak ezek a személyes mondanivalók?

– Volt egy kiscsirkénk, rászállt a kezemre – nagyon tetszett, megírtam. Iskolai árulkodások – azokról is írtam.

Ezek még nem vallanak semmire. Egy-egy költő indulása kezdődhet korán, későn. Van, aki csodagyerekeknek indul, mégsem lesz senki; van, aki nagyon későn kezd.

– Önt csodagyerekek tartották?

– Igen is, nem is. Volt egy tanítóm, aki nagyon pártfogolta, hogy írok, rajzolatok. A versesfüzeteket illusztráltatta velem, sőt elrakta azzal a céllal, hogy ha majd híres leszek...! De amikor észrevette, hogy én egy iskolai füzet elejére-végére keresztben-hosszában ráírom a nevem, megpofozott, épp mikor egy versesfüzetet nyújtottam át.

– „Felnőtt” költőként mikor kezdett gyerekverseket írni?

– A negyvenes években próbáltam meg először, csak úgy a magam kedvére. Ezek nem jelenhettek meg, más verseimet is alig tudtam akkor elhelyezni, ilyenekre nem volt igény.

A *Négy testvért* már kiadói kérésre írtam, de ennek is története van. Kezembe került egy orosz könyvecske az évszakokhoz illeszkedő népi mondókákkal. Le kellett volna fordítanom vagy megfelelő magyar mondókákkal helyettesítenem. Olyanok kellettek, amelyek – ha játékosan is – valami ismeretet adnak. Kiderült, hogy én olyanfajtaikat alig-alig tudok előszedni, amik ezt az igényt kielégítik.

A vállalkozás első darabjai meglevő gyerekversek (*Süss föl nap; Ess eső, ess*) kiegészítései voltak. Néhány ilyen kísérlet után már nem tartottam szükségesnek, hogy közvetlenül a népköltészet morzsáihoz ragaszkodjam, az egésznek a szellemét, ritmusát igyekeztem átvenni. Arra törekedtem, hogy játékosan és könnyedén jól körülrajzolható képet adjon minden vers, hogy akár a városi gyerek is közelebb kerüljön a természethez, jobban érdeklődjön iránta; a falusi gyereknek pedig teljesen a saját világába talál bele mindaz, amit csináltam. Én ebbe elég bőven raktam tájszavakat. Ezekkel sok baj lett. Az Ifjúsági Kiadónál is fönnakadtak rajtuk, meg az akkori könyvterjesztőnél is. Például: a *Vadkacsa furdik* című versben ezt írtam: „*sípig sereg / fiókája*”. Erre azt mondták: nem sípog, hanem csipog. Pedig csipogva csak a csibe beszél. Ez a felháborodás azért volt meghökkentő számomra, mert játékosan értelmetlen szavakat a nép is produkál, az irodalom is (például *Weöres Sándor*). Ha azok elmehetnek, elmehetnek a tájszavak is. Nem szólva arról, hogy a gyerekek nemegyszer nagyon meg tudnak örülni egy szokatlan szónak, elidőzgetnek vele, s mindenképpen a szókincsüket bővíti. Én magam ezeket a verseket legjobb írásaim közé sorolom, minden kötetembe vettem belőlük.

– *A Kis verses állatvilág is felkérésre született?*

– Nem, bár az is áttételesen jött létre. A fiaim akkor voltak kisgyerekek, és én a tíz kötetes Brehmen neveltem őket: érdeklődjenek az állatok iránt. Ez a régi magyar Brehm századvégi ráérősséggel van megírva, tele érdekes történetekkel, melyeket a későbbi kiadások elhagynak, s ezzel olvasásra csábító voltak is odavész.

Első elgondolásom az volt, hogy egyszerűen kiszedegetem ezeket a történeteket, és átirogatom, maibbá teszem őket egy gyerekkönyv számára. Ekkor jött a probléma – kinek a könyve lesz ez? Semmivel kisebb munkával nem járt volna, mint egy saját könyv megírása. Elkezdtem hát verssé átírni, mást is olvastam hozzá, saját tapasztalataimat, megfigyeléseimet, ötleteimet is hozzáadtam, és megpróbáltam úgy versbe foglalni ismereteket – mégpedig leírásokat, ismertetéseket az állatok szokásairól, életmódjáról, környezetéről – hogy ne szájbarágó ismeretközlés legyen, hanem költészet.

– *És ezt teljes mértékben sikerült megvalósítania.*

– Pedig vádoltak, hogy sok vers osztályfőnöki óra jellegű. Én ezt is vállalom, mert az volt a célom, hogy ebből a könyvből tanuljanak is a gyerekek. Kisgyerekek számára sokat írnak, felnőtteknek is – a 10–14 éveseknek szinte senki. Ezt próbáltam meg én.

– *Befejezésül hadd kérdezzem meg, készül-e új gyermekkönyve?*

– Az 1975 márciusában megjelenő összegyűjtött verseim közé felvettem gyermekverseimet is, a kicsiknek és a nagyobbaknak írottakat egyaránt. Ezenkívül új darabokkal kiegészítve külön kötetben is megjelenik – majd később – állatverseim gyűjteménye, most már *Verses állatvilág* címmel.

BAKA ISTVÁN